

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio secunda. Vtrum Christus potuerit peccare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

Quando ergo ex parte subiecti ponitur terminus concretus importans suppositum & naturam si per illam naturam constituitur suppositum, tunc si attribuitur esse, oportet quod intelligatur de esse suppositi & naturae, quia non per aliam naturam est suppositum, nec habet aliud esse suppositi quod illud quod congruit ei ratione naturae. Si vero suppositum non constituitur per naturam importatam per terminum in subiecto positum, ut quod dicitur album, vel quum in subiecto ponitur duplex terminus, vnus importans naturam per quam suppositum constituitur, alius vero non, sed quandam aliam, sicut dicendo homo albus est, vel incepit esse, tunc non est loquendum simpliciter, sed cum quadam distinctio: ne hac, scilicet an incipere esse referatur ad suppositum secundum se, & secundum naturam constituentem ipsum, an ad ipsum ratione alterius naturae: verbi gratia, si quaeratur an homo albus incepit esse, suppositum quod homo, qui fuit prius, postea factus est albus: non enim est respondendum absolute, sed dicendum quod si incipere esse referatur ad hominem, falsum est, si vero ad hominem in quantum albus vera est: & causa huius distinctionis est, quia esse positum in praedicto accipitur secundum vsum loquendi, prout congruit subiecto: propter quod vbi diuersa implentur in subiecto, quibus diuersimode competit esse, opus est praedicta distinctione. Modo in proposito nostro, quod dicitur, Christus incepit esse per terminum in subiecto positum, importatur suppositum diuinum, & natura humana per quam non constituitur, & similiter quum dicitur iste homo, non autem sic est, quum dicitur filius dei, quia per hoc nomen non importatur nisi suppositum diuinum cum constituentibus ipsum, & ideo si dicatur, Filius dei incepit esse, falsum est, quia intelligitur de esse quod conuenit supposito ratione sui, & constituentium ipsum, quod esse nunquam incepit, sed quum dicitur, Christus vel iste homo incepit esse, distinguendum est, quia aut refertur ad suppositum ratione suppositi, & sic est falsa, aut ratione naturae humanae, & tunc est vera. Et hoc est quod dixerunt antiqui doctores in simili. Distinguebant enim modo praedicto hanc propositionem, scilicet album incepit hodie esse, supposito quod scutum antiquum hodie fuerit dealbatum, dicentes, si incipere esse referatur ad subiectum, falsa est, si ad determinationem subiecti, scilicet, ad albedinem, vera est.

8 A D Primum argumentum dicendum est quod quauis esse substantiae sit esse simpliciter per operationem ad esse accidentium, tamen esse substantiae creatae, maxime quando per se non subsistit per comparationem ad esse diuinum, est aliquo modo esse secundum quid, & tale est esse humanae naturae in Christo, dato quod esset simpliciter. Tamen quia illud non est vnus rationis cui esse diuino. Opus est distinguere de esse, quando ex parte subiecti ponitur plura, quibus competunt diuersa esse.

9 Ad secundum dicendum est quod beatus Aug. & alii sancti causa breuitatis quandoque omittunt distinguere, vbi esset opus distinctione, vel determinatione.

10 Ad argumentum in oppositum dicendum quod sicut ista est distinguenda, Christus incepit esse, ita & haec, Christus semper fuit, quia si referatur ad suppositum, vera est: & sic loquitur Christus de seipso Ioan. 8. Et Apost. ad Hebr. vi. Si vero referatur ad naturam humanam, falsa est.

QUESTIO SECUNDA.

Vtrum Christus potuerit peccare.

Thom. 3. q. 15. ar. 1.

Secundo quaeritur, vtrum Christus potuerit peccare. Et videtur quod sic, quia illud quod aliquis potest, si vult, potest absolute, ut patet per Aug. de Spiritu & littera, vbi dicit sic, Id habet quis in potestate sua, quod facit si vult: & idem habetur ab Anselmo. 2. libro, Cur deus homo. Sed Christus potest peccare si vult, quia voluntas eius non excedit potestatem, ergo videtur quod possit peccare absolute.

2 Item secundum Augustinum. 3. libro de libe. arb. melior est natura quae potest peccare, quam quae non potest, sed filius Dei assumpsit naturam humanam optime dispositam etiam secundum liberum arbitrium, ergo assumpsit naturam peccabilem.

3 Item Christus dicit Ioan. 8. Si dixero quia non noui

Quaestio II.

eum, ero similis vobis mendax: sed Christus potuit ita verba dicere, & sic mentiri, ergo potuit peccare.

4 IN CONTRARIUM est quod dicit glosa supra per illud Heb. 2. eum qui paulominus, &c. quia natura humanae mens quae Deus assumpsit, & quae nullo peccato deprauari potuit solus Deus maior est, sed quicumque potest peccare mens eius potest deprauari per peccatum: ergo Christus non potuit peccare.

5 RESPONSIO. Quaestio ista vno modo est dubitabilis, alio modo non. Dubitabilis quidem non est, si ponamus, sicut communiter ponitur, quod Christus assumpsit naturam humanam perfecte beatificatam secundum mentem, quia sicut beati peccare non possunt propter confirmationem voluntatis in bono, sic nec Christus, supposito quod fuerit secundum mentem beatus. Quae autem sit causa confirmationis cuiuscumque beati in bono, ita quod peccare non possit, dicta fuit. 2. lib. dist. 7. q. 1. Si autem Christus non assumpsisset naturam glorificatam secundum mentem, sed assumpsisset eam in puris naturalibus constituta sine gratia habituali & gloria sicut assumere potuit, ut dictum fuit supra di. 2. q. 1. tunc est maior dubitatio.

6 Videtur enim quibusdam quod si Christus talem naturam assumpsisset adhuc secundum eam peccare non potuisset, & huiusmodi assignatur duplex ratio. Prima est, quia actiones sunt suppositorum, sed in Christo non est nisi vnum suppositum diuinum, ergo omnis actio secundum quamcunque naturam existentem in Christo debet attribui supposito diuino, sed suppositum diuinum non potest exorbitare in aliqua actione, ergo non potest secundum quamcunque naturam existentem in Christo peccare, cum peccare sit exorbitare a rectitudine rationis. Secunda est, quia actio plus imputatur principali agenti quam instrumentum, sed humanitas in Christo fuit instrumentum diuinitatis, ergo omnis actio humanitatis in Christo debet attribui supposito diuino tanquam principali agenti, diuinitati autem non potest actio peccati imputari, ergo &c. Maior patet de se. Minor declaratur dupliciter. Primo per autoritatem Damasceni. 3. lib. qui dicit expresse quod humanitas in Christo fuit instrumentum diuinitatis. Secundo per rationem, quia vbi natura quae est principium actionis non constituit suppositum, nec ei inheret, oportet quod suppositum dicatur per eam agere per instrumentum, sed talis est natura humana in Christo, non enim constituit suppositum diuinum, nec ei inheret ut dictum fuit supra di. 8. ergo per eam agit suppositum diuinum tanquam per instrumentum, & haec fuit minor, sequitur ergo conclusio. Et confirmantur haec rationes per Anselmum qui dicit quod minimum inconueniens impossibile est Deo, peccare autem non est minimum inconueniens, sed valde magni, ergo impossibile est deum peccare. Et iterum si Christus potuit peccare potuit damnari, quod iterum videtur magni inconueniens. Propter quod videtur istis quod Christus nullo modo peccare potuit etiam si assumpsisset naturam humanam in puris naturalibus.

7 Aliis autem videtur contrarium, scilicet quod si Christus assumpsisset naturam humanam in puris naturalibus potuisset peccare quorum ratio est ista, potentia quae non est alia perfectior in ratione actus, primi seu in essendo, non est eadem perfectior in ratione actus, secundi seu in operando, sed stante praedicta suppositione nulla maior perfectior esset in humana natura in ratione actus primi quam si esset sibi derelicta, ergo nulla maior perfectio esset respectu actus secundi seu in operando, sed constat quod natura humana sibi derelicta potest peccare, ergo sic assumpta peccare poterit. Maior patet, quia actus secundus supponit primum, & agere supponit esse. Minor patet ex suppositione.

8 Huic autem opinioni magis obstant verba deuota, quam ratio efficax. Et ideo sufficit respondere ad rationes alterius opinionis. Quod ergo primo dicitur quod actiones sunt suppositorum, verum est, tanquam eorum quae agunt, nec aliter agere dicuntur, nisi quia sustentant ea quae sunt principia actionum: & hoc modo actio vnus cuiusque naturae in Christo est actio suppositi diuini, tanquam eius quod denominatur agere, quia sustentat naturam, quae est principium actionis, talis tamen actio in nullo potest plus imputari supposito diuino, ut diuinum est, quam si non

esset uniti humanitati. Quod patet, quia si plus ei imputaretur propter unionem, hoc esset aut quia moueret naturam ad sic agendum, aut quia si non moueret ad peccandum, deberet tamen prohibere & impedire talem actum. His enim duobus modis imputatur homini actiones partium corporis sui: neutrum tamen istorum est in proposito. Non primum, quia quae actiones ad extra sunt communes toti trinitati, non plus mouet naturam humanam ad agendum persona filii quam ei est unita, quam persona patris, aut spiritus sancti, quae non sunt unitae: & ideo hoc modo non plus potest imputari talis actio filio quam patri, aut spiritui sancto istis autem non plus imputatur actio naturae humanae, quam cuiuscunque alterius naturae coniunctae, quare nec filio. Nec secundum habet locum, quia sicut Deus sic administrat res, ut eas propriis motibus agere sinat secundum Augustinum, nec tamen propter hoc peccata creaturae deo imputantur qui ea posset impedire (suum enim est dare lib. arb. naturam, nostrum autem est uti prout volumus) sic Deus potuit naturam humanam assumere & eam proprio motui relinquere, ut sic ageret, ac si assumpta non fuisset, nec tamen propter hoc imputaretur personae diuinae assumpti plus quam non assumpti, quod eam permitteret sic agere, quia permissio sicut & motio respicit potentiam, quae est communis omnibus personis. Et forte Deus potuit assumere naturam humanam, quae nec iussisset esse assumptam, de qua non esset mirum (si relinqueretur proprio motui in agendo) quin peccare posset.

9. Dicendum ergo ad formam argumenti quod actiones sunt suppositorum, tanquam eorum quae denominantur agere, quia substantificantur naturam quae est principium actionis: & hoc modo posset dici, quod Filius dei secundum quod homo, peccare potuit, & licet ista denominatio secundum nomen videatur inconueniens (quia in nobis inconueniens est dicere quod peccauerimus) secundum rem tamen non est inconueniens, quia quamuis in nobis actiones partium imputentur supposito, quia mouet ad eas, aut non prohibet quas prohibere deberet: tamen actiones naturae assumptae non imputantur supposito diuino, quia non oportet quod moueret ad eas, nec teneretur prohibere eas, ut dictum fuit. Item si suppositum diuinum assumpsisset naturam ignis, non teneretur prohibere aut in aliquo regulare actionem eius, quin indifferenter combureret domum homini pauperis, sicut mali diuitis, & similiter assumendo naturam humanam, non teneretur regulare motum lib. arb. quin flectatur in malum, sicut in bonum. Congruum tamen fuit, ut regularet & inclinaret ad bonum, & sic factum est, quantum aliud fieri potuit.

10. Ad secundum argumentum dicendum quod Damascenus dicens humanam naturam esse instrumentum deitatis, dicit illud quod factum est, humanitas enim in Christo mouebatur ad actus suos secundum imperium superioris partis rationis, quae semper fuit conformis diuinae voluntati: ad quosdam etiam actus miraculosos vsa est deitas humanitate, tanquam instrumento, & in his peccare non potuit, nec isto modo magis fuit instrumentum filii, quam totius trinitatis. Damascenus tamen non dicit quod humanitas non potuit assumi quin actus omnes essent actus deitatis, tanquam principalis mouentis. Et quod arguitur quod impossibile, quia ubi natura cui correspondet actio, non constituitur suppositum, nec inhaeret ei, oportet quod suppositum dicatur per eam agere, sicut per instrumentum. Dicendum quod non oportet, sed sufficit quod agat per eam, sicut per naturam quam sustentat, dato quod ad eam actionem non moueat.

11. Ad auctoritatem Anselmi patet responsio, quia nullum inconueniens secundum rem est quod Christus secundum quod homo peccauerit, vel quod peccare potuit, ut declaratum est. Quod additur postea si peccare potuit, damnari potuit, concedatur, quia cum damnari sonet in peccatum non est maius inconueniens dicere Christum damnatum, quam mortuum, vel passum: utrumque enim conuenienter fuisset factum ex parte Dei, si uoluisset, nec video quare persona diuina non possit assumere naturam hominis damnati.

12. Ad rationes principales quae videtur probare quod Christus peccare potuit etiam secundum quod Deus, & secundum quod habes talem naturam humanam, qualem assumpsit. Respondendum est ad primam, quando dicitur quod illud quod aliquis potest si uult potest absolute, verum

est, si possit illud uelle, alius non. Verbi gratia, lapis posset currere, si posset uelle currere, quia non posset uelle nisi haberet uoluntatem & tunc esset homo & posset currere, quia tamen non potest uelle nisi sequitur quod possit currere, similiter quia Christus secundum diuinam naturam, uel secundum humanam, eo modo quo de facto assumpta est, non potest uelle peccare, ideo non sequitur quod possit peccare absolute.

13. Ad secundum dicendum quod melior est natura quae potest peccare, quam quae non potest, comparando creaturas specie differentes, puta creaturam rationalem irrationali. Comparando tamen creaturas in eadem specie, melior est illa quae non potest peccare, quia confirmata est in bono, sicut natura humana in Christo, quam illa quae potest peccare, quia caret tali confirmatione, qualis est humana natura in puro uiatore.

14. Ad tertium dicendum quod dicitur dupliciter: uno modo pro materiali prolatione uocum, & sic Christus potuit dicere uerba significantia mendacium. Et dixit quando protulit, si dixerit quia non noui eum, ero similis uobis mendax. Dicendo enim hoc, non noui eum, dicit uerba quae secundum se significant mendacium, tamen non peccauit, nec est mentitus, quia protulit materialiter, & non significanti ueritate assertione sic essendi. Alio modo accipitur dicere pro materiali & absoluta assertione eorum quae per uocem significantur, & sic Christus non potuit dicere quod non nouisset patrem sine peccato mendacii quod non potuit esse in eo, supposito quod accepisset naturam secundum matrem beatificatam. Talis enim non potuit deprauari peccato, sicut dicit glossa in oppositum allegata.

QUESTIO TERTIA.

Vtrum Christus debuerit assumere naturam humanam ex stirpe Adae.

Tho. 3. q. 31. ar. 1. & 2.

Tertio quaeritur, utrum filius Dei debuerit assumere naturam humanam ex stirpe Adae. Et arguitur quod non, quia in quolibet genere nobilissimum est principium, quod illud quod est ex principio. Si ergo filius Dei debuit assumere aliquam naturam ex stirpe Adae, magis debuit assumere eam in Adam, qui fuit principium humani generis quam in aliquo qui fuerit de potestate eius, sed illam non assumpsit, igitur &c.

2. Item reparatio debet respondere ruinae, sed prima ruina fuit per feminam: ergo si de stirpe Adae debuit assumi natura per quam fieret reparatio, magis debuit assumi de sexu muliebri, sed non fuit sic assumpta, ergo &c.

3. IN CONTRARIUM est, quia medicina debet poni in loco uulneris, sed humana natura fuit uulnera tantum in his qui de stirpe Adae descenderunt, ergo in aliquo ad stirpem Adae pertinente debuit natura assumi per quam fieret medicina.

4. RESPONSIO. Videnda sunt quatuor. Primum est, quod filius dei debuit assumere naturam humanam ex stirpe Adae. Secundum est, quod debuit eam assumere in sexu uirili, non muliebri. Tertium est quod illa natura non debuit formari de uiro, sed de muliere.

5. Ratio primi esse potest quadruplex. Prima iustitia satisfactoria: & ideo de natura corrupta per peccatum, debuit assumi illud per quod satisfactio erat implenda. Secunda sumitur ex dignitate hominis, quia in maiore dignitate hominis cedit, dum illo genere uictor diaboli nascitur, quod fuerat uictum per diabolum. Tertia sumitur ex manifestatione diuinae uirtutis, quia diuina uirtus magis ostenditur dum de natura infirma & corrupta assumptum est quod in tanta uirtute & dignitate est promotum. Quartum sumitur ex dignitate primi hominis, qui in hoc aliquo modo imaginem dei expressus tenet, quia sicut deus est principium omnium entium, ita Adae est principium omnium hominum: hoc autem ipsi deperisset, si Christus de genere eius humanam naturam non assumpsisset.

6. Ratio secundi duplex est, prima, quia Christus uenit ut rector, doctor, & pugator: haec autem non competunt mulieri, propter quod non deuit quod Christus sexum acciperet muliebrem, sed uirilem. Secunda accipit non ad uisum sed ad perfectionem naturae, qualis est uiriliter.

7. Ratio tertii est triplex. Prima ex parte conceptionis,